

**COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS**

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪД ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

**ДЕЛО ОБЕДИНЕНА МАКЕДОНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ
“ИЛИНДЕН” И ИВАНОВ С/У БЪЛГАРИЯ**

(Жалба № 44079/98)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

20 октомври 2005

Решението става окончателно при наличие на обстоятелствата, упоменати в чл. 44, ал. 2 от Конвенцията. Същото може да е предмет на редакционен преглед.

По делото Обединена Македонска Организация "Илинден" и Иванов с/у България,

Европейският съд по правата на човека (Предишно първо отделение), заседаващо в състав:

Г-н К. Л. РОЗАКИС [C.L. ROZAKIS], *Председател*,

Г-н П. ЛОРЕНЗЕН [P. LORENZEN],

Г-жа Н. ВАЙИЧ [N. VALČ],

Г-жа С. БОТУШАРОВА [S. BOTOUSCHAROVA],

Г-н А. КОВЛЕР [A. KOVLER],

Г-жа Е. ЩАЙНЕР [E. STEINER],

Г-н К. ХАДЖИЕВ [K. HALJEV], *съдии*,

и Г-н С. НИЛСЕН [S. NIELSEN], *Секретар на отделението*,

В разпоредително заседание, проведено на 29 септември 2005,

Постанови настоящото решение на посочената по-горе дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е образувано по жалба (№ 44079/98) срещу Република България, подадена на 9 юни 1998 до Европейската комисия по правата на човека ("Комисията") на основание предишния член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от Обединена македонска организация "Илинден" ("Илинден") [United Macedonian Organisation Ilinden ("Ilinden")] и нейния председател, г-н Йордан Костадинов Иванов [Yordan Kostadinov Ivanov], български гражданин, роден през 1932 и живущ в гр. Сандански ("жалбоподатели"). Допълнителни оплаквания са били представени на различни дати между 1998 и 2004.

2. Жалбоподателите не се представляват от адвокат. Българското правителство ("Правителството") се представлява от неговите агенти, г-ца М. Димова [M. Dimova] и г-ца М. Коцева [M. Kotzeva] от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателите твърдят, че в редица случаи членовете и последователите на "Илинден" са били възпрепятствани да провеждат мирни събрания в периода 1998-2003.

4. Жалбата е внесена в Съда на 1 ноември 1998, когато влиза в сила Протокол № 11 към Конвенцията (член 5, алинея 2 от Протокол № 11).

5. Жалбата е разпределена на Първо отделение на Съда (член 52, алинея 1 от Правилника на Съда). В рамките на това отделение, в съответствие с член 26, алинея 1, е определен състав, който да разгледа делото (член 27, алинея 1 от Конвенцията).

6. С решение от 9 септември 2004 Съдът (Първо отделение) обявява жалбата за допустима.

7. Жалбоподателите, но не и Правителството, представят становища по същество (член 59, алинея 1).

8. На 1 ноември 2004 Съдът променя състава на своите отделения (член 25, алинея 1). Настоящото дело е разпределено на новообразуваното Първо отделение (член 52, алинея 1).

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО СЛУЧАЯ

9. "Илинден" е сдружение, основано в Югозападна България, област, известна като Пирински край или географския район Пиринска Македония. То има клонове, *между другото*, в градовете Сандански, Петрич и Благоевград.

А. Предварителна информация

10. "Илинден" е било учредено на 14 април 1990. През 1990 то е подало заявление за регистрация. Съдът го е отхвърлил, приемайки че "уставът и програмата на сдружението били насочени срещу единството на нацията" (*Вж. Станков и Обединена македонска организация "Илинден" с/у България*, № 29221/95 и 29225/95, абзац 10-14, ЕКПЧ 2001-IX [*Stankov and the United Macedonian Organisation Ilinden v. Bulgaria*, nos. 29221/95 and 29225/95, §§ 10-14, ECHR 2001-IX]). Вторият и третият опит за регистрация през 1998-99 и 2002-04 също били безрезултатни (*Вж. Обединена македонска организация "Илинден" и други с/у България* (дек.), № 59491/00, 9 септември 2004 [*The United Macedonian Organisation Ilinden and Others v. Bulgaria* (dec.), no. 59491/00, 9 September 2004]).

11. В периода 1990-97 всяка година "Илинден" се опитвало да организира събрания на места в Пиринска Македония с оглед възпоменателни чествания на определени исторически събития. Всички тези събори-поклонения са били забранени от властите (*Вж. Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе абзац 15-31).

Б. Забрани за провеждане на събрания в периода 1998-2003

1. Събитията през март, април и май 1998

12. На 25 март 1998 вторият жалбоподател и трима други членове на "Илинден" уведомили кмета на Сандански за намерението на

сдружението да организира събрание на 19 април в Роженския манастир за почитане годишнината от смъртта на погребана там историческа личност – Яне Сандански. На 3 април кметът ги уведомил, че забранява събранието, тъй като общината подготвяла възпоменателно честване, а друго сдружение, което според Правителството било враждебно настроено към “Илинден”, вече било уведомило кмета за намерението си да проведе събрание по същото време и на същото място. Поради това вторият жалбоподател и другите членове на “Илинден” информирали кмета, че предвид спорния график са решили да изтеглят събитието на по-ранна дата, а именно 18 април. На 14 април кметът отговорил, че и с това не може да се съгласи, тъй като междуременно другото сдружение го уведомило, че техният събор-поклонение ще трае от 18 до 22 април.

13. На 14 и 16 април 1998 “Илинден” подало жалба срещу отказите на кмета до Санданския районен съд.

14. Освен това на 10 април 1998 то предупредило началника на местното полицейско управление за намерението си да проведе събранието на 18 Април.

15. На 16 април 1998 полицията извършила претърсване в дома на член на “Илинден”, който служел като клуб на организацията, и в дома на друг член и иззела копирна машина, вестници, книги, брошури и някои други предмети.

16. На 17 април 1998 Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление, нареждащо на полицията да вземе мерки, които да попречат на “Илинден” да проведе събрание. В постановлението, издадено на основание член 185, алинея 1 от Наказателно-процесуалния кодекс (“НПК”) [Code of Criminal Procedure (“the НПК”)], се посочвало, че провеждането на събранието би представлявало престъпление съгласно член 174а от Наказателния кодекс (“НК”) [Criminal Code (“the НК”)].

17. На 17 април 1998 полицията призовала втория жалбоподател и някои други членове на “Илинден”. Те издали писмено предупреждение, с което ги уведомили, че планираното събрание било забранено от Благоевградската окръжна прокуратура.

18. На 18 април 1998 редица членове и последователи на “Илинден” от градове и села в Пиринска Македония се опитали да достигнат до Рожен с коли и автобуси. Всички били върнати от полицията, намираща се на контролно-пропускателни пунктове по пътищата, водещи към манастира. Пътниците на единия от автобусите били принудени да слезат, а водачът - глобен, тъй като бил управлявал превозно средство в неизправно състояние. Изглежда, че пътуващо с кола лице било задържано от полицията в Сандански за десет часа, тъй като не било представило документ за самоличност, и било малтретирано.

19. На 24 април 1998 Санданският районен съд съобщил на "Илинден" отказа си да разгледа по същество жалбите, тъй като били подадени от името на нерегистрирана организация и били твърде общи. Те указали на "Илинден" да отстрани тези недостатъци в седемдневен срок.

20. На 29 април 1998 вторият жалбоподател и няколко други членове на "Илинден" подали оплаквания срещу извършеното на 16 април претърсване и изземване пред Регионалната дирекция на полицията и поискали връщане на иззетите предмети. Изглежда не бил получен никакъв отговор.

21. На 13 май 1998 вторият жалбоподател подал жалба до Софийска военна прокуратура във връзка с принудителните действия на полицията преди и по време на планирания събор-поклонение. Изглежда не получил никакъв отговор.

2. Събитията през юли и август 1998

22. На 10 юли 1998 "Илинден" уведомило кмета на Петрич, че предвижда провеждане на събрание в района на Самуиловата крепост на 2 август. На 15 юли кметът отговорил, че не може да даде разрешение, тъй като друго събрание били планирано за същата дата и място от общински детски център.

23. На 16 юли 1998 "Илинден" подало жалба до Петричкия районен съд, твърдейки че в продължение на години събранията му били забранявани. То също така посочило, че районът, в който възнамерявало да проведе събранието, е достатъчно голям за провеждането на две успоредни събития; ако това било неудачно, то било готово да отложи събранието за друга дата.

24. Съдът отхвърлил жалбата с решение от 20 юли 1998. Той приел, че "Илинден" не било надлежно регистрирано "в съответствие с законодателството на страната". В резултат на това, не било ясно кой щял да организира мероприятиято и съответно да носи отговорност за реда по време на събранието, съгласно членове 9 и 10 от Закона за събранията, митингите и манифестациите. Съдът заключил, че липсата на яснота по отношение на организаторите на публично мероприятие застрашавала обществения ред и правата и свободите на другите.

25. На 28 юли 1998 Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление на основание член 185, алинея 1 от НПК, нареждащо на полицията да вземе мерки, които да попречат на "Илинден" да проведе събрание. Мотивите били, че "Илинден" не е регистрирано и следователно няма право да извършва организационна или политическа дейност; ето защо с провеждането на събрание би се осъществил престъпния състав на член 174а от НК. Освен това, "Илинден" проповядвало промени на конституционния ред в България

и поради това провеждането на събрание би представлявало и престъпление по глава 1 от НК.

26. На 2 август 1998 редица членове и последователи на "Илинден" пътували с кола до Самуиловата крепост. Всички пътища, водещи до мястото, били блокирани от полицията, който спирала колите и ги връщала. По-рано същата сутрин членове от Петрич се събрали на автобусна спирка, за да отидат до мястото. Няколко полицейски служители се приближили до тях, уведомили ги, че събранието било забранено от Благоевградската окръжна прокуратура и ги предупредили да не се опитват да стигнат до мястото. Тъй като плановете на "Илинден" да проведе събранието на определеното място се провалили, неговите членове решили същото да се състои в клуба на организацията в Петрич. На път за там те опитали да положат цветя и венци на паметника на поет. Полицията им препречила пътя. Изглежда едно лице било арестувано и задържано за шест часа.

3. Събитията през септември 1998

27. На 7 септември 1998 "Илинден" уведомило кмета на Благоевград, че възнамерява на 12 септември да положи венци на паметника на бележита историческа личност – Гоце Делчев, намиращ се в центъра на града, за да почете седемдесет и четвъртата годишнина от твърдяното убийство на някои македонски активисти от агентите на българското правителство. Тъй като отговор не бил получен, председателят на местния клон на "Илинден" се обадил по телефона на секретаря на общината, за да получи сведения по въпроса. Секретарят го уведомил, че "Илинден" няма да получи писмен отговор и че общината ще предупреди полицията, за да предотврати събитието.

28. Жалбоподателите твърдят, че на 10 септември 1998 "Илинден" подало жалба до Благоевградския районен съд, която обаче не била разгледана в определения от закона срок. Правителството поддържа, че в деловодните книги на съда няма данни, че такава жалба действително е била подадена.

29. На 11 септември 1998 Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление на основание член 185, алинея 1 от НПК, нареждащо на полицията да вземе мерки, които да попречат на "Илинден" да проведе събрание. Мотивите били, че "Илинден" не е регистрирано и следователно няма право да извършва организационна или политическа дейност. Освен това, то проповядвало промени на конституционния ред в България и разпространявало анти-български възгледи. Поради това провеждането на събрание би довело до извършване на престъпления съгласно член 174а, алинея 2 и Глава 1 от НК.

30. Вечерта на 11 септември 1998 полицията посетила дома на председателя на местния клон на "Илинден" и го предупредила, че при

опит да организира събитието срещу него ще бъде възбудено наказателно преследване.

31. На 12 септември 1998 членове и последователи на "Илинден" се опитали да достигнат до паметника на Гоце Делчев, но полицаи им препречили пътя. Те ги уведомили, че Благоевградската окръжна прокуратура е забранила събитието и им прочели постановлението, но отказали да им дадат копие.

4. Събитията през април 1999

32. На 7 април 1999 "Илинден" уведомило кмета на Сандански, че на 25 април възнамерява да организира събор-поклонение в Роженския манастир. На 9 април кметът уведомил "Илинден", че ще получи отговор след като представи документ за регистрация.

33. Жалбоподателите твърдят, че на 16 април 1999 "Илинден" подало жалба до Санданския районен съд, но последният не отговорил.

34. На неупомената по-късна дата неколцина членове на "Илинден" били предупредени от полицията да не организират събрание на 25 април.

35. На 25 април 1999 членове и последователи на "Илинден" се опитали да стигнат до Рожен с коли. Полицията, която била поставила патрули на всички пътища към манастира, им препречила пътя и ги върнала. Някои шофьори били глобени, поради твърдяно управление на превозни средства в неизправно състояние. Връщайки се обратно членове на санданския клон на "Илинден" се опитали да положат цветя на паметника на Яне Сандански, но полицията иззела цветята и изглежда арестувала едно лице.

5. Събитията в края на април и през май 1999

36. На 27 април 1999 "Илинден" уведомило кмета на Благоевград, че на 4 май планира да положи венци на паметника на Гоце Делчев.

37. На 29 април 1999 кметът поискал от "Илинден" да представи документ, установяващ неговата регистрация.

38. Същия ден Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление на основание член 185, алинея 1 от НПК, нареждащо на полицията да вземе мерки, които да попречат на "Илинден" да проведе събрание. Мотивите били, че провеждането на събрание би представлявало престъпление съгласно член 174а и Глава 1 от НК.

39. На 3 май 1999 член на "Илинден" подал жалба до Благоевградския районен съд. Съдът отказал да разгледа жалбата с определение от 4 май, тъй като не било ясно кой е организатор на планираното събитие. Освен това съдът бил компетентен да се произнесе по жалби срещу заповеди, забраняващи събрания; такава заповед не била издавана.

40. На 4 май 1999, в опит да стигнат до паметника, членове и последователи на "Илинден" били спрени от полицията, която ги уведомила, че Благоевградската окръжна прокуратура е издала постановление, забраняващо мероприятиято. Полицията прочела постановлението, но отказала да им даде копие.

41. На 25 май 1999 "Илинден" се оплакало пред Софийска военна прокуратура от принудителните действия на полицията и властите. На 25 май тази прокуратура отказала да образува наказателно производство, с аргумента, че доколкото "Илинден" не било регистрирано, забраната на неговите събрания била законосъобразна и че полицията е действала съобразно задължението си да опазва обществения ред.

6. Събитията през юли и август 1999

42. На 12 юли 1999 "Илинден" уведомило кмета на Петрич, че на 1 август възнамерява да организира събрание на Самуиловата крепост. На 20 юли кметът отговорил, че не може да позволи провеждането на събрание, тъй като на същата дата и място друга организация била предвидила събрание.

43. На 21 юли 1999 "Илинден" подало жалба до Петричкия районен съд, изтъквайки готовността си да пренасрочи събранието си за друг час от деня или да го проведе на някой от съседните на Самуиловата крепост хълмове, така че да се избегне смесване с другото събрание. Съдът отхвърлил жалбата с решение от 26 юли 1999. Той приел, че тъй като не е регистрирано, "Илинден" не съществува. В резултат на това, не би могло да се счита за организатор и отговорник за реда по време на събранието, както изискват членове 9 и 10 от Закона за събранията, митингите и манифестациите. Според съда тази липса на яснота по отношение на организаторите на събитието застрашавала обществения ред. Освен това на същата дата и място било планирано друго събрание.

44. На 27 юли 1999 Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление на основание член 185, алинея 1 от НПК, нареждащо на полицията да вземе мерки, които да попречат на "Илинден" да проведе събрание. Според нея провеждането на събрание би представлявало престъпление съгласно член 174а и Глава 1 от НК.

45. Изглежда на 1 август 1999 на Самуиловата крепост не се състояло никакво събрание на друга организация. Когато същия ден членове и последователи на "Илинден" се опитали да достигнат до мястото с коли, те били спрени от полицията, препречила водещите до мястото пътища.

7. Събитията през април 2000

46. На 11 април 2000 "Илинден" уведомило кмета на Сандански за намерението си да организира събор-поклонение на 22 април в Роженския манастир. На 18 април кметът издал заповед, забраняваща събора, очевидно с аргумента, че последният ще застраши обществения ред. "Илинден" не обжалвало по съдебен ред тази заповед.

47. На 22 април 2000 членове и последователи на "Илинден" се опитали да стигнат до Рожен с коли. Те били спрени от полицейски постове, като при проверката неколцина шофьори били глобени за извършени според полицията пътни нарушения. Изглежда освен това полицията иззела материали, предназначени за украса на сцената, която членовете на "Илинден" възнамерявали да издигнат на мястото. Превозно средство с музиканти и техните инструменти не било пуснато да продължи. Колите били спрени отново на втори полицейски пост, близо до манастира и някои писмени материали били иззети. Все пак, на някои от членовете и последователите на "Илинден" били разрешено да се доближат до мястото, строго охранявано от полиция. Жалбоподателите твърдят, че цивилен полицаи снимал участниците, въпреки техните възражения. Те положили цветя и произнесли кратка реч, очевидно изобличаваща провежданата от българското правителство "политика на асимилация". След това напуснали мястото.

8. Събитията през юли 2000

48. На 10 юли 2000 "Илинден" уведомило кмета на Петрич за намерението си на 30 юли да проведе събор-поклонение на Самуиловата крепост. С писмо от 18 юли кметът отговорил, че не може да позволи мероприятиято, тъй като друго сдружение вече било поискало разрешение да организира събрание на същата дата.

49. "Илинден" подало жалба до Петричкия районен съд. То твърдяло, че мястото е достатъчно широко за едновременното провеждане на две мероприятия. Съдът отхвърлил жалбата с решение от 24 юли 2000. Той установил, че "Илинден" не е било регистрирано и очевидно имало връзки с политическа партия, "ОМО Илинден – ПИРИН", която била обявена за противоконституционна от Конституционния съд на 29 февруари 2000 заради дейността си против териториалната цялост на страната (*Вж. Обединена македонска организация "Илинден" – ПИРИН и други с/у България, № 59489/00, абзац 21-27, 20 октомври 2005 [The United Macedonian Organisation Pinden – PIRIN and Others v. Bulgaria, no. 59489/00, §§ 21-27, 20 October 2005]*). Ето защо провеждането на събрание от "Илинден" щяло да застраши териториалната цялост на страната. Освен това,

друго сдружение, надлежно учредено, възнамерявало да организира събрание на същата дата. Успоредното провеждане на две мероприятия представлявало заплаха за обществения ред.

50. Независимо от това, на 30 юли 2000 някои членове и последователи на "Илинден" успели да проведат събрание на Самуилова крепост. Изглежда полицията не се намесила.

9. Събитията през септември 2000

51. На 1 септември 2000 "Илинден" уведомило кмета на Благоевград, че желае да проведе събор-поклонение на паметника на Гоце Делчев на 12 септември. Кметът не отговорил. Тогава "Илинден" подало жалба пред Благоевградския районен съд, но не получило отговор.

52. На 8 септември 2000 Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление на основание член 185, алинея 1 от НПК, нареждащо на полицията да вземе мерки, за да попречи на "Илинден" да проведе събрание. В мотивите се посочвало, че провеждането на събрание би представлявало престъпление съгласно Глава 1 от НК.

53. На 12 септември 2000 членове и последователи на "Илинден" се опитали да се приближат до паметника, но били спрени от полицията. Полицейски служител им прочел постановлението, забраняващо събора-поклонение, но отказал да им предостави копие от него.

10. Събитията през април 2001

54. На 4 април 2001 "Илинден" уведомило кмета на Сандански, че на 22 април ще организира събрание на Роженския манастир. Кметът не отговорил.

55. На 22 април 2001 членове и последователи на организацията се събрали на мястото. Присъствали също така около петдесет полицаи. Жалбоподателите твърдят, че в даден момент по време на събранието двама членове се опитали да положат на гроба на Яне Сандански венец, обвит от лента с надпис. Твърди се, че четирима полицаи се приближили към тях и им наредили да махнат лентата. Когато носещите венеца лица отказали, полицията го иззела и арестувала един от тях. Той бил отведен до съседно село, освободен и предупреден да не прави опити да се връща на събранието. Твърди се също така, че цивилен полицай взел плакат, донесен от членовете на "Илинден". Освен това полицията попречила да бъдат поставени на подиума донесените от членове на "Илинден" високоговорители. По-нататък жалбоподателите твърдят, че общинските органи забранили на местните фирми-доставчици да изпращат по време на събранието персонал и апаратура на мястото. Правителството поддържа, че на събранието член на "Илинден" казал следното: "имало е и ще има

македонци. Смърт на враговете! Нито един българин няма да остане жив ...". Според него едно лице в нетрезво състояние било отстранено от мястото на провеждане на събранието.

11. Събитията в края на април и през май 2001

56. На 27 април 2001 "Илинден" уведомило кмета на Благоевград, че на 4 май възнамерява да положи цветя на паметника на Гоце Делчев. Кметът не отговорил.

57. На 4 май 2001 група членове и последователи на "Илинден" се опитали да се приближат до паметника, за да положат венец, обвит от лента с надпис. Жалбоподателите твърдят, че полицията се намесила и наредила да махнат лентата с надписа, позовавайки се на издадено от Благоевградската окръжна прокуратура постановление. Изглежда членовете и последователите на "Илинден" отказали и няколко цивилни полицаи ги отстранили от паметника. Членовете и последователите на "Илинден" се отправили към намираща се наблизо църква, следвани от полицията, за която се твърди, че отправяла обиди по техен адрес. Жалбоподателите твърдят, че двама полицаи отнели камера от един от членовете. Членовете положили венеца на гроб в двора на църквата. По-късно през деня три неизвестни лица го взели. Според Правителството полицията е трябвало да прекъсне церемонията и да насочи членовете и последователите на "Илинден" към близката църква, тъй като сред други лица, стоящи наблизо, започнали вълнения при получаване на новината, че членове на ОМО Илинден – ПИРИН (Вж. абзац 49 по-горе) се опитали да нападнат българския посланик в Скопие.

12. Събитията през юли 2001

58. На 12 юли 2001 "Илинден" уведомило кмета на Петрич за намерението си да проведе събрание на 29 юли на Самуиловата крепост. С писмо от 20 юли, за което се твърди, че било връчено в дома на член на "Илинден" на 28 юли – събота – кметът забранил събранието, тъй като общински детски център бил планирал друго събрание за същия ден.

59. На 25 юли 2001 Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление на основание член 185, алинея 1 от НПК, нареждащо на полицията да вземе мерки, за да попречи на "Илинден" да проведе събрание. Тя се мотивирала, че провеждането на събрание би представлявало престъпление съгласно член 174а и Глава 1 от НК.

60. На 29 юли 2001 група от около двеста и петдесет души се опитали да стигнат до Самуиловата крепост с автобуси и коли. На два километра преди мястото те били върнати обратно от полицията. Жалбоподателите твърдят, че полицаите им казали, че ще се

провеждат военни упражнения и не могат да продължат. Според Правителството те били уведомени за постановлението на прокуратурата, забраняващо мероприятиято. След като били спрени, членовете и последователите на "Илинден" решили да положат цветя на паметника на поет в Петрич. Няколко дузини полицаи им препречили пътя. Изглежда вторият жалбоподател, г-н Иванов, и друго лице били задържани и прекарвали няколко часа в ареста.

13. Събитията през август и септември 2002

61. На 23 август 2002 "Илинден" уведомило кмета на Благоевград, че на 12 септември желае да проведе събор-поклонение на паметника на Гоце Делчев в центъра на Благоевград. Кметът не отговорил.

62. Около 3.30 следобед на 12 септември 2002 членове и последователи на "Илинден", които се били събрали в сборен пункт на по-малко от километър от паметника, започнали да вървят към него. Първоначално обаче това се оказало невъзможно, тъй като паметникът бил заобиколен от група от около двадесет души, които крещели обиди. Няколко лица от тази група нападнали отделни членове и последователи на "Илинден", счупили носения от един от тях флагшток, опитали се да вземат друго знаме, скъсали плакат и взели лентата от венец, носен от един от членовете на "Илинден". Член на "Илинден" снимал с камера. Едно лице го нападнало отзад и скъсало електрическите кабели на камерата. Полицията присъствала и направила кордон между членовете и последователите на "Илинден" и враждебно настроената група, но изглежда не успели да предотвратят горните инциденти. Все пак те осигурили на членовете и последователите на "Илинден" достъп до паметника, където те положили венец. Председателят на "Илинден" се опитал да произнесе кратка реч, която постоянно била прекъсвана от виковете на враждебно настроената група. Тогава членовете и последователите на "Илинден" се оттеглили от паметника под полицейска охрана.

63. На 23 септември 2002 "Илинден" подало жалба до Благоевградската окръжна прокуратура срещу действията на враждебно настроената група. Тази прокуратура наредила извършване на предварителна проверка, която очевидно не довела до никакви резултати.

64. На 15 октомври 2002 "Илинден" се оплакало пред Софийска военна прокуратура от бездействието на присъстващите полицаи на събранието на 12 септември и от неуспехът им да обезпечат мирното протичане на събитието. Тази прокуратура извършила предварителна проверка и на 10 декември 2002 отказала да образува наказателно производство. В резултат на жалба на "Илинден" постановлението й било потвърдено от Софийска военно-апелативна прокуратура на 20 февруари 2003. След това "Илинден" обжалвало пред Главна

прокуратура, която потвърдила отказа в постановление от 6 октомври 2003, с аргумента, че твърденията на "Илинден" не се подкрепяли от установените в хода на предварителната проверка факти. Полицията стриктно била спазила съответните законови разпоредби. Макар определени членове на организацията да са действали предизвикателно, полицаите проявили самообладание и изпълнили задълженията си.

14. Събитията през август 2003

65. На неупомената дата през юли 2003 "Илинден" уведомило кмета на Петрич, че на 2 август възнамерява да проведе събрание на Самуиловата крепост в памет на стогодишнината от Илинденското въстание. Изглежда кметът разрешил и на 2 август 2003 членове и последователи на "Илинден" се събрали на Самуилова крепост. Имало четиричасова програма. Цялото мероприятие било заснето от цивилен полицаи. Когато председателят на "Илинден" се опитал да отстрани камерата, последвала схватка и полицията се опитала да го арестува.

15. Събитията в края на август и през септември 2003

66. На 28 август 2003 "Илинден" уведомило кмета на Благоевград, че на 12 септември възнамерява да организира събор-поклонение на паметника на Гоце Делчев. В съобщението си посочило, че целта на мероприятиято е да почете паметта на "жертвите на геноцида ... извършен от българското правителство спрямо македонската нация". В писмо от 1 септември, изпратено по пощата на 5 и получено на 9 септември, кметът уведомил "Илинден", че по принцип всеки гражданин на България има право да почита паметта на национални герои като Гоце Делчев. Съдържащите се обаче в уведомлението забележки били противоконституционни и предизвикателни. Те били показателни за действия, които биха нарушили правата на другите и биха довели до конфликти, каквито вече са се случвали в миналото. Освен това, за да организира събития, "Илинден" е трябвало да бъде регистрирано. На последно място, не било необходимо планираното събитие да се състои пред паметника на Гоце Делчев, а времето за провеждането му също така било неподходящо, тъй за същата дата и час било предвидено друго мероприятие. В случай, че "Илинден" изберяло друго място за провеждане на събора-поклонение, кметът щял да преразгледа въпроса.

67. На 10 септември 2003 "Илинден" оспорило решението на кмета. То посочило, че е склонно да отложи събора-поклонение с един час по-късно, но мястото било тясно свързано с конкретен повод и не би могло да бъде променено. Същия ден организацията подала жалба до Благоевградския районен съд.

68. На 11 септември 2003 полицията призовала двама членове на "Илинден" и писмено ги предупредила да се въздържат от организиране на предвиденото за 12 септември събитие.

69. На 12 септември 2003 кметът на Благоевград уведомил "Илинден", че е забранил планираното мероприятие, тъй като същото щяло да създаде условия за нарушаване на обществения ред и да застраши правата на другите.

70. На 12 септември 2003 членове и последователи на "Илинден" се събрали в центъра на Благоевград с намерение да отидат до паметника на Гоце Делчев. Присъствали също така около петдесет полицаи. Няколко полицейски служители се приближили до членовете и последователите на "Илинден" и им прочели постановление на Благоевградската окръжна прокуратура, забраняващо събора-поклонение.

71. С решение от 16 септември 2003 Благоевградският районен съд обявил жалбата за недопустима. Той установил, че същата е била подадена до съда на 10 септември и предоставена на вниманието на съдия-докладчик в 4.37 часа следобед на 11 септември. Съгласно член 12 (6) от Закона за събранията, митингите и манифестациите, срокът за разглеждане на жалба е петдневен. На 16 септември въпросът дали да се разреши планираното за 12 септември събитие бил вече безпредметен и не било необходимо съдът да се произнесе по него.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

72. Приложимите разпоредби от Конституцията от 1991 гласят следното:

Член 43

"1. Гражданите имат право да се събират мирно и без оръжие на събрания и манифестации.

2. Редът за организиране и провеждане на събрания и манифестации се определя със закон.

3. За събрания на закрито не се изисква разрешение."

Член 44, алинея 2

"Забраняват се организации, чиято дейност е насочена срещу суверенитета, териториалната цялост на страната и единството на нацията, към разпалване на расова, национална, етническа или религиозна вражда, към нарушаване на правата и свободите на гражданите, както и организации, които създават тайни или военизирани структури, или се стремят да постигнат целите си чрез насилие."

723. Законовите изисквания за организиране на събрания са предвидени в Закона за събранията, митингите и манифестациите от 1990. Неговите приложими в случая разпоредби са следните:

Член 2

“Събрания, митинги и манифестации могат да се организират и провеждат от граждани, от сдружения, от политически и други обществени организации.”

Член 6 (2)

“Всеки организатор или участник отговаря за вредите, които по негова вина са причинени при провеждането на събранието, митинга или манифестацията.”

Член 8 (1)

“За свикване на събрание или на митинг на открито организаторите най-малко 48 часа преди началото му писмено уведомяват общинския народен съвет или кметството, на чиято територия ще се проведе, като посочват организатора, целта, мястото и времето на събранието или митинга.”

Член 9 (1)

“Организаторите на събранието вземат необходимите мерки за осигуряване на реда при провеждането му.”

Член 10

“1. Събранието или митингът се ръководи от председател.

2. Участниците са длъжни да спазват указанията на председателя за запазване на реда ...”

734. Забраните на събранията също са предвидени в Закона за събранията, митингите и манифестациите от 1990:

Член 12

“1. Когато времето и мястото на събранието, на митинга или пътят на движението на манифестацията създават условия за нарушаване на обществен ред или безопасността на движението, председателят на изпълнителния комитет на общинския народен съвет, съответно кметът, предлага промяната им.

2. Председателят на изпълнителния комитет на общинския народен съвет или кметът може да забрани провеждането на събранието, митинга или манифестацията, когато има несъмнени данни, че:

1. са насочени към насилствено изменение на конституционно установения обществен и държавен строй или срещу териториалната цялост на страната;
2. застрашават обществен ред в съответното населено място;
- ...
4. нарушават правата и свободите на другите граждани.

3. Забраната се налага с мотивиран писмен акт в срок от 24 часа от уведомяването.

4. Организаторът на събранието, митинга или манифестацията може да обжалва забраната по предходната алинея пред изпълнителния комитет на общинския народен съвет, който се произнася в срок от 24 часа.

5. Когато органът по предходната алинея не се произнесе в определения срок, събранието, митингът или манифестацията може да се проведат.

6. Когато жалбата се остави без уважение, спорът се отнася пред съответния районен съд, който се произнася в петдневен срок. Решението на съда е окончателно.”

745. Законът за събранията, митингите и манифестациите е влязъл в сила през 1990, при действието на Конституцията от 1971. Съгласно Конституцията от 1971 органите на местната изпълнителна власт са били изпълнителните комитети на районните народни съвети. Кметовете, посочени в някои от разпоредбите на Закона за събранията, митингите и манифестациите, са били представители на изпълнителния комитет, действащ в селата и градовете под юрисдикцията на съответния народен съвет.

756. Конституцията от 1991 премахнала изпълнителните комитети и установила длъжността на кмета, избран с пряко всеобщо гласуване, като “органът на изпълнителната власт в общината” (член 139, алинея 1).

767. Действащият към процесния момент член 185, алинея 1 от НПК, (същият е отменен през 2003), предвиждал задължение за прокуратурата “да вземе необходимите мерки за предотвратяване на престъпление, за което има основание да се предполага, че ще бъде извършено, включително и временно изземване на средствата, с които би могло да се извърши престъплението”.

778. Член 174а, алинея 2 от НК предвижда наказателна отговорност, *между другото*, за организатора на обществено мероприятие, който в нарушение на член 12 (3) от Закона за събранията, митингите и манифестациите от 1990 проведе забранено събрание.

789. Глава 1 от особената част на НК урежда престъпленията срещу Републиката (опит за *държавен преврат*, тероризъм, бунт, шпионаж, саботаж, проповядване на фашистка или друга антидемократична идеология и пр.).

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 11 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

80. Жалбоподателите се оплакват на основание член 11 от Конвенцията, че са били възпрепятствани да провеждат мирни събрания в периода 1998-2003. Според тях, намесата в правото им на мирни събрания не е била обоснована съгласно алинея 2 на тази разпоредба.

81. В приложимата си част член 11 гласи следното:

“1. Всеки има право на свобода на мирни събрания ...

2. Упражняването на тези права не подлежи на никакви други ограничения освен на тези, предвидени в закона и необходими в едно демократично общество в интерес на националната или обществената сигурност, за предотвратяване на безредици или престъпления, за защитата на здравето и морала или на правата и свободите на другите ...”

A. Становищата на страните

1. Жалбоподателите

82. Позовавайки се подробно на фактите, свързани с всички случаи, в които са опитали да организират митинги в периода 1998-2003, жалбоподателите твърдят, че забраните на тези мероприятия не са били оправдани от гледна точка на член 11. Те призовават Съда да отчете историческия контекст, но не така както е изложен от Правителството в становището му по делото *Станков и Обединена македонска организация “Илинден”* (цитирано по-горе, абзац 47), а така както е описан от тях в документ, одобрен от управителния комитет на “Илинден” и представен на Съда. Според тях властите са използвали физическо и психологическо насилие, за да отстранят “Илинден” от обществената сцена.

83. По-нататък жалбоподателите твърдят, че две събрания, които “Илинден” се опитало да организира на 12 септември 2001 и 28 юли 2002, също са били възпрепятствани от държавните органи. Освен това излагат редица твърдения за различни пречки, създавани от властите във връзка с организирани през годините мероприятия, като например проблемите с наемане на зала за провеждане на конгрес на “Илинден” на 28 април 2002.

2. Правителството

84. Правителството твърди, че в някои от случаите, предмет на оплакването на жалбоподателите, е имало намеса в техните права съгласно член 11 от Конвенцията. Така, на 30 юли 2000, макар кметът

да забранил събранието и районният съд да потвърдил забраната, "Илинден" успял да го проведе без намеса от страна на държавните органи. По същия начин, не е имало намеса при събранието на "Илинден" през април 2000. Въпреки предизвикателното поведение на някои от ръководителите на организацията, полицията успяла да опази обществения ред, без да накърни свободата им на събрания. Освен това, не е имало намеса при провеждането на събранието от 22 април 2001, близо до Роженския манастир. Твърдението на жалбоподателите, че полицията наредила да се махне лентата върху венеца, положен от членове и последователи на "Илинден", и че арестувала едно лице, е невярно. Полицията единствено била отстранила лице в нетрезво състояние от района, където се провеждало събранието. Това не би могло да се тълкува като намеса в правото на жалбоподателите на мирни събирания. Не е имало също така намеса при провеждане на събранието от 4 май 2001. Членовете и последователите на "Илинден" се били събрали в центъра на Благоевград и полицията поискала от тях да продължат мероприятията си в намираща се в близост църква единствено с оглед тяхната защита. Твърдението на жалбоподателите, че полицията иззела камера и наредила на членовете и последователите на "Илинден" да махнат лентата от венеца, който положили на паметника, не отговаряло на действителността. На последно място, не е имало намеса на събранието, проведено на 12 септември 2002. Въпреки присъствието на враждебна тълпа, полицията успяла да осигури на членовете и последователите на "Илинден" достъп до мястото на събитието. Само адекватните действия на полицията са предотвратили настъпването на сериозни инциденти.

85. Правителството поддържа, че във всички случаи на намеса в правата на жалбоподателите съгласно член 11 от Конвенцията, тази намеса била законосъобразна и се основавала на недвусмислената редакция на член 12 от Закона за събранията, митингите и манифестациите. Тази разпоредба била единственото основание на заповедите на кметовете и решенията на съдилищата, разгледали жалбите срещу тези заповеди.

86. Случаите, в които кметовете са поискали от "Илинден" представяне на доказателства за регистрация, не следва да се тълкуват като налагане на допълнително изискване като предварително условие за организирането на събрания. Единствената причина, поради която кметовете са искали такова доказателство била, за да установят лицето, което организира даденото събитие и съответно носи отговорност за евентуални вреди, настъпили в резултат от него. Вярно било, че в повечето случаи уведомленията до кметовете посочвали като организатор "Илинден", но, доколкото то не било регистрирано, било невъзможно да се установят членовете на ръководните му органи. Във всички случаи, в които уведомленията до кметовете посочвали

физическите лица, организатори на събитията, кметовете не са изисквали документ за регистрация на "Илинден". Накратко, не е имало нито един случай, при който общинските органи са обосנוвали забраните за провеждане на събрания единствено с липсата на регистрация на "Илинден".

87. По-нататък Правителството твърди, че мерките, предмет на оплакването, преследвали редица законни цели: защита на националната сигурност и териториалната цялост на страната, обезпечаване на обществения ред на местно равнище, закрила на правата и свободите на другите и предотвратяване на безредици и престъпления.

88. Според Правителството оспорваните мерки били съразмерни на преследваните законни цели. Препращайки към делото *Густавсон с/у Швеция* (решение от 25 април 1996, *Сборник с решения* 1996-II, стр. 652-53, абзац 45 [*Gustafsson v. Sweden* (judgment of 25 April 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-II, pp. 652-53, § 45])), Правителството твърди, че Договарящите държави разполагат със свобода на преценка при избора им на средства за постигане на определена законна цел. Държавните органи не били престъпили тази граница. Забранявайки отделното събитие, те имали предвид съществуващата и непосредствена заплаха за нарушаване на обществения ред, както и опасността за териториалната цялост и сигурността на страната. От друга страна, необходимо било да се отбележи, че редица организирани от "Илинден" събрания (тези на 25 април 1999, 22 април и 30 юли 2000, 22 април, 4 май и 29 юли 2001 и 12 септември 2002) *на практика* били проведени въпреки тяхната забрана. Ето защо, след 1998 държавните органи били много приспособяващи се при упражняване на техните функции. Те били възприели гъвкав подход и действали в съответствие с Конституцията и законите на страната, както и с принципите на Конвенцията.

89. По-специално, по отношение на събитията през март, април и май 1998, кметските забрани се основавали на факта, че друго сдружение, което било враждебно настроено към "Илинден", щяло да проведе събрание на същото място и по същото време. Именно с цел избягване на сблъсъци между двете, Благоевградската окръжна прокуратура издала постановление, нареждащо на полицията да попречи на "Илинден" да проведе събрание.

90. Такъв бил моделът и на събитията през юли и август 1998. Кметът на Петрич и Петричкият районен съд обосנוвали забраната, *между другото*, с обстоятелството, че за същата дата и място било предвидено друго събитие.

91. Що се отнася до събитията през септември 1998, причината за забраната бил предизвикателният начин, по който "Илинден" описал определени исторически събития. Не за първи път "Илинден" тълкувал

исторически събития по начин, засягащ патриотичните чувства на българите от областта. Властите имали основания да вярват, че изразяването на такава позиция в центъра на Благоевград щяло да предизвика яростен ответ. Ето защо забраната на събранието целяла защитата на членовете и последователите на "Илинден" от насилие.

92. По отношение на събитията от април 1999, макар "Илинден" да не успял да проведе събранието си на определеното място, властите се съгласили същото да се състои в центъра на Сандански.

93. Относно събитията през април 2000, въпреки наличието на изрична забрана на събранието, "Илинден" успяло да го проведе, тъй като държавните органи сметнали, че общественият ред може да бъде опазен.

94. На последно място Правителството подчертава, че след решението на Съда от 2001 по делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"* (цитирано по-горе) властите спазвали принципите, произтичащи от практиката на Съда, и оттогава насетне не са налагали абсолютна забрана на организираните от "Илинден" мероприятия. В изпълнение на решението на Съда по посоченото по-горе дело, Министерство на правосъдието запознало кметовете на Петрич и Сандански с текста на решението с цел предотвратяване на по-нататъшни нарушения на член 11.

95. Накратко, Правителството е на мнение, че във всички случаи на организирани от "Илинден" обществени събития, държавните органи са взели мерки за опазване на обществения ред, създаване на условия за мирно протичане на събранията и гарантиране правата жалбоподателите съгласно член 11.

Б. Преценката на Съда

1. Обхват на делото

96. Съдът отбелязва, че в становището си по същество жалбоподателите повдигат нови оплаквания, свързани с два митинга, които били планирани от "Илинден" за 12 септември 2001 и 28 юли 2002, и излагат определени твърдения относно различни пречки от страна на властите във връзка с организирани през годините мероприятия, като например проблеми при наемането на зала за провеждането на конгрес на "Илинден" на 28 април 2002 (*Вж.* абзац 83 по-горе).

97. Съдът напомня, че решението за допустимост определя обхвата на висящото пред него дело (*Вж.* *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 59). Следователно той не може да вземе под внимание повдигнатите нови оплаквания,

свързани със събитията, планирани за 12 септември 2001 и 28 юли 2002.

98. Съдът напомня също така, че доколкото е възможно е длъжен да ограничи вниманието си върху въпросите, свързани с конкретно висящото пред него дело (*Вж. Мелакер и други с/у Австрия*, решение от 19 декември 1989, Том А № 169, стр. 24, абзац 41 [*Mellacher and Others v. Austria*, judgment of 19 December 1989, Series A no. 169, p. 24, § 41] и *Коккинакис с/у Гърция*, решение от 25 май 1993, Том А № 260-А, стр. 18, абзац 35 [*Kokkinakis v. Greece*, judgment of 25 Май 1993, Series A no. 260-А, p. 18, § 35]). Следователно задачата му по настоящото дело се свежда до произнасяне по твърдяното нарушение на правата на жалбоподателите съгласно член 11 от Конвенцията, резултат от създадените от властите пречки за провеждане на определени обществени събития, посочени в решението по допустимост. В настоящото решение не следва да се излага становище по отношение на различните отношения между "Илинден" и държавните органи, съществуващи след основаването на организацията през 1990, някои от които предмет на други жалби до Съда (*Вж. Иванов и други с/у България* (дек.), № 46336/99, 9 септември 2004, *Обединената македонска организация "Илинден" и други с/у България* (дек.), № 59491/00, 9 септември 2004, и № 34960/04 и 37586/04, понастоящем висящи пред Съда). Все пак Съдът ще има предвид тази обстановка доколкото тя е от значение за повдигнатото пред него оплакване.

2. Приложимост на член 11

99. Член 11 провъзгласява единствено правото на "мирни събрания". Следователно закрилата му не се разпростира върху проявите, чиито организатори и участници имат насилнически намерения (*Вж. Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 77). В тази връзка Съдът отбелязва, че за разлика от становището му по делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, в настоящия случай Правителството не е оспорило мирния характер на организирания от "Илинден" събрания. Освен това Съдът посочва, че в това предходно дело той е установил, че участвалите в организацията на забранените събрания – на които събранията, предмет на настоящото производство, са продължение – не са имали насилнически намерения (*Вж. Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 78). Също така според Съда липсват данни, че организаторите и участниците в разглежданите в настоящото дело мероприятия са възнамерявали да прибегнат до насилие. Ето защо член 11 е приложим.

3. Имало ли е намеса

100. Правителството поддържа, че не е имало намеса в правата на жалбоподателите на мирни събрания във връзка със събитията през април и юли 2000, април и май 2001 и септември 2002 (*Вж.* абзац 84 по-горе). То не оспорва, че в другите случаи, предмет на настоящото производство, властите са се намесили в правата на жалбоподателите съгласно член 11.

101. Съдът отбелязва, че в действителност през април и юли 2000 полицията не е възпрепятствала изцяло членовете и последователите на "Илинден" да вземат участие в планираните събрания (*Вж.* абзаци 47 и 50 по-горе). Не може обаче да се пренебрегне фактът, че кметовете били наложили официални забрани на тези събрания (*Вж.* абзаци 46, 48 и 49 по-горе). Тези мерки без съмнение имали възпиращо въздействие най-малко върху някои от членовете и последователите на "Илинден", които възнамерявали да участват в събитията, и поради това биха могли да се считат за намеса в свободата на жалбоподателите на събрания. Освен това, по време на първото събрание полицията иззела украсата за сцената и някои писмени материали, донесени от членове на сдружението за събранието (*Вж.* абзац 47 по-горе).

102. Изглежда през април 2001 жалбоподателите са могли да проведат събрание. Съществува фактически спор между жалбоподателите и Правителството относно причината за задържането на едно лице от полицията. Жалбоподателите твърдят, че лицето е било арестувано, тъй като се опитало да положи венци, докато Правителството поддържа, че мотивът за ареста бил нетрезвото му състояние (*Вж.* абзац 55 по-горе). На основата на наличните доказателства, Съдът не може да заключи по категоричен начин, че в този случай е имало намеса в правото на жалбоподателите на мирни събрания.

103. По отношение на събитията през май 2001 няма съмнение, че полицията е попречила на членовете и последователите на "Илинден" да проведат събранието на избраното от тях място. Те били отклонени до различно място (*Вж.* абзац 57 по-горе). Имайки предвид, че времето и мястото на събитията очевидно били от основно значение за тях (*Вж. Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 109 *in fine*), Съдът счита, че това е довело до намеса в свободата на жалбоподателите на мирни събрания.

104. Що се отнася до събитията през август и септември 2002, необходимо е да се отбележи, че полицията не е възпрепятствала достъпа на членовете и последователите на "Илинден" до избраното място, но събранието им било провалено от враждебно настроена група. Изглежда полицията е предприела определени действия, за да позволи на членовете и последователите на "Илинден" да проведат

събранието, но е съмнително дали държавните органи са взели всички разумни и подходящи мерки, за да обезпечат мирното протичане на манифестацията (Вж. абзац 62 по-горе).

105. На последно място, изглежда през август 2003 "Илинден" е могло да проведе събранието си без спънки от страна на държавните органи (Вж. абзац 65 по-горе).

106. С оглед изложеното по-горе, Съдът заключава, че е налице намеса в свободата на жалбоподателите на мирни събрания във всички разглеждани случаи, с изключение на събитията през април 2001, август и септември 2002 и август 2003.

4. Обоснована ли е била намесата

(а) Била ли е намесата "предвидена в закона"

107. По делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"* Съдът, макар да е посочил, че съображенията, изложени от държавните органи за забрана на събранията, не били последователни и подробни, приел, че забраните по отношение на събранията на "Илинден" в периода 1994-97 били предвидени в закона, отчитайки факта, че изискването за регистрация на "Илинден" очевидно се считало за относимо при преценката на твърдяната опасност за обществения ред и че забраните били наложени в съответствие с процедурата, предвидена в Закона за събранията, митингите и манифестациите (Вж. *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 81 и 82).

108. В настоящото производство, Съдът отбелязва, че във всички случаи, с изключение на събитията през септември 1998, април и май 1999, септември 2000 и април и май 2001, събранията са били забранени от кметовете (Вж. абзаци 12, 22, 32, 42, 46, 48, 58 и 69 по-горе). В някои случаи кметовете – или съдилищата, разгледали жалбите срещу забраните – също са се позовали на обстоятелството, че "Илинден" не било регистрирано, макар законът да не предвиждал такова изрично изискване (Вж. абзаци 19, 24, 43, и 49 по-горе). Все пак, с оглед решението по делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"* (ibid.) и имайки предвид, че в повечето случаи кметовете или съдилищата са изложили и други съображения за забрана на събранията или за потвърждаване на забраните, Съдът приема, че наложените от кметовете забрани са били предвидени в закона.

109. По-нататък Съдът отбелязва, че в някои случаи, когато липсвала формална забрана от кмета, намесата се основавала единствено на постановления на органите на прокуратурата, упражнили правомощията си във връзка с предотвратяването на престъпления (Вж. абзаци 27, 38, 52 и 57 по-горе). Съдът намира, че

разпоредбата, предвиждаща вземането на такива мерки, а именно предишният член 185, алинея 1 от НПК, била редактирана твърде общо и не описвала ситуациите за намеса на прокуратурата (*Вж. абзац 77 по-горе*). Естествено, в случаите, при които са имали основания да считат, че съществува истинска опасност от извършване на тежки престъпления по време на обществено събитие, властите са могли да действат превантивно и да наложат такива мерки. Това правомощие обаче трябва да се използва рядко и само когато наистина е необходимо. Независимо от това, Съдът е склонен да приеме, за целите на настоящото дело, че намесата в тези случаи също е била предвидена в закона.

110. Въпросът дали констатациите на органите на местната власт и прокуратурата за наличие на заплахата за обществен ред и опасност от извършване на престъпления са били обосновани следва да се разгледа във връзка с въпроса дали намесата в правата на жалбоподателите на събрания е била необходима в едно демократично общество, което се оказва основният аспект на делото (*Вж. Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 82 *in fine*).

(б) Законна цел

111. Правителството твърди, че намесата преследвала следните цели: защита на националната сигурност и териториалната цялост на страната, обезпечаване на обществен ред на местно равнище, закрила на правата и свободите на другите и предотвратяване на безредици и престъпления (*Вж. абзац 87 по-горе*).

112. Съдът се съгласява, че забраните са целели обезпечаването на един или повече от посочените от Правителството интереси, както е приел по делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"* (цитирано по-горе, абзац 84 *in fine*).

(в) "Необходимост в едно демократично общество"

113. По делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, след като подробно е изследвал всички изложени от Правителството основания за забраните, включително посочените в настоящия случай – заплахата за нарушаване на обществен ред, опасност за териториалната цялост и сигурността на страната и риск от извършване на престъпления – Съдът е приел, че фактът, че държавните органи "са прибегнали до мерки, чиято цел била да препятстват разпространението на възгледите на жалбоподателите на планираните от тях прояви ... при обстоятелства, при които не е съществувала истинска предвидима опасност от насилнически действия или подбуждане към насилие или някаква друга форма на

отхвърляне на демократични принципи”, е в нарушение на съдържащия се в член 11, алинея 2 принцип за пропорционалност (*Вж. Станков и Обединена македонска организация “Илинден”*, цитирано по-горе, абзац 91-112).

114. Въпреки твърдението на Правителството, че след решението на Съда по това дело, властите предприемали действия за обезпечаване упражняването на правото на жалбоподателите на събрания (*Вж. абзац 94 по-горе*), Съдът не намира съществена разлика в разглеждания случай. Той отбелязва, че с малко изключения, посочени по-горе (*Вж. абзац 106 по-горе*), държавните органи са продължили усилията си срещу провеждането на съборите-поклонения, които “Илинден” е искало да организира, дори повече отколкото в периода 1994-97, когато били “приели практиката на налагане на общи забрани върху събранията на “Илинден” (*Вж. Станков и Обединена македонска организация “Илинден”*, цитирано по-горе, абзац 109). По-нататък той отбелязва, че обосновката на властите за тези им действия е по същество същата като по делото *Станков и Обединена македонска организация “Илинден”* (цитирано по-горе) и поради това недостатъчна, за да направи атакуваните мерки необходими в едно демократично общество.

115. Необходимо е да се отбележи също така, че в един от случаите, при които не са се намесили в правата на жалбоподателите на събрания, властите в известна степен не са били склонни да защитят членовете и последователите на “Илинден” от група контра-демонстранти. В резултат на това, някои от участниците на митинга на “Илинден” били обект на физическо насилие от страна на техните противници (*Вж. абзац 62 по-горе*). В тази връзка, Съдът напомня, че истинската и ефективна свобода на мирни събрания не може да се сведе единствено до задължение на държавата за ненамеса; Договарящите държави са длъжни да вземат разумни и подходящи мерки за осигуряване мирното протичане на законни демонстрации (*Вж. Платформ “Арце фюр дас Лебен” с/у Австрия*, решение от 21 юни 1988, Том А № 139, стр. 12, абзац 32-34 [*Вж. Plattform “Ärzte für das Leben” v. Austria*, judgment of 21 June 1988, Series A no. 139, p. 12, §§ 32-34]). Напомня се също така, че демократичното общество, основано на върховенството на правото, следва да създаде възможност политическите идеи, които целят промяна на съществуващия ред с мирни средства, да се изразяват чрез упражняване правото на събрания, както и посредством други законни средства (*Вж. Станков и Обединена македонска организация “Илинден”*, цитирано по-горе, абзац 97 *in fine*). Ето защо властите са били длъжни да вземат подходящи мерки за предотвратяване проявите на насилие, насочени срещу участниците в митинга на “Илинден”, или поне да ограничат техния обхват. Изглежда обаче, макар да са предприели определени

действия за осигуряване мирното протичане на събора-поклонение на организацията, те не са взели всички подходящи мерки, които с основание е могло да се очакват от тях, предвид обстоятелствата, и поради това не са изпълнили положителните си задължения съгласно член 11.

116. На последно място, Съдът отбелязва с тревога, че една от забраните била наложена, с почти еднакви мотиви, дори след като подобни мерки били обявени за несъответстващи на член 11 в решението на Съда по делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"* (цитирано по-горе) (*Вж.* абзаци 66-71 по-горе).

117. Ето защо е налице нарушение на член 11 от Конвенцията.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

118. Член 41 от Конвенцията гласи следното:

“Ако съдът установи, че е имало нарушение на конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

119. Жалбоподателите претендират 57 140 български лева (BGN) като обезщетение за твърдените имуществени и неимуществени вреди, претърпени в резултат от нарушението на член 11. Имуствените вреди се състояли, *между другото*, в пътни разходи, пропуснати ползи и глоби, наложени на лица, шофирали до местата на събранията. Жалбоподателите представят осем наказателни постановления, с които се налагат глоби на вторият жалбоподател, г-н Иванов, и други трима членове на “Илинден”, за различни нарушения на правилата за безопасност по пътищата.

120. Правителството твърди, че претендираната сума е прекомерна. Според него, присъдената от Съда сума като обезщетение за неимуществени вреди, следва да се определи по справедливост и да не надвишава присъденото по делото *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"* (цитирано по-горе, абзац 121). На последно място, представените от жалбоподателите наказателни постановления били напълно неотнормирани към твърдяното нарушение.

121. Съдът счита, че претенцията за имуществени вреди е неоснователна и следва да се отхвърли (*Вж.* *Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 114 и 121 *in fine*). По-специално, не било доказано по убедителен за Съда начин,

че представените от жалбоподателите наказателни постановления са пряко свързани с нарушението на член 11, установено в настоящото производство.

122. От друга страна, Съдът се съгласява, че жалбоподателите са претърпели неимуществени вреди в резултат от нарушаване правото им на събрания. Решавайки по справедливост и имайки предвид съдебната си практика (*Вж. Станков и Обединена македонска организация "Илинден"*, цитирано по-горе, абзац 121), Съдът присъжда на жалбоподателите обща сума в размер на 6 000 евро (EUR), заедно с евентуалните данъци и такси върху нея, платими по банковата сметка на г-н Йордан Костадинов Иванов в България.

Б. Съдебни разноски

123. Жалбоподателите претендират възстановяване на сума в размер на 4 555 български лева, представляваща съдебни разноски във връзка с вътрешните процедури и производството в Страсбург. Разноските, свързани с вътрешните процедури, включвали пътни разходи до местните съдилища, секретарски и правни услуги. Разноските във връзка с производството пред Съда се отнасяли до подготовка и изпращане на становища, както и превод на различни документи. В подкрепа на иска си жалбоподателите представят две фактури за преводачески услуги.

124. Правителството твърди, че жалбоподателите не са доказали действителното заплащане на претендираните от тях адвокатски възнаграждения, както и че в тази връзка не са представили никакви документи и не са уточнили часовете труд, положен от адвокатите им по делото. Освен това то изтъква, че жалбоподателите не са представили никакви документи в подкрепа на претенцията им за съдебни разноски.

125. Съдът напомня, че на възстановяване съгласно член 41 подлежат единствено съдебните разноски, които са били разумни по размер, необходими и действително извършени във връзка с установеното нарушение. Следователно не е възможно присъждане за времето, прекарано от самите жалбоподатели в работа по делото, доколкото не се касае за действително извършени от тях разноски (*Вж. Стийл и Морис с/у Обединеното кралство*, № 68416/01, абзац 112, ЕКПЧ 2005 [*Вж. Steel and Morris v. the United Kingdom*, no. 68416/01, § 112, ECHR 2005] -..., и други препратки). Съдът също така подчертава, че съгласно член 60, алинея 2 от Правилника му жалбоподателите са длъжни да приложат към исквете си "съответните подкрепящи ги документи", като неизпълнението на това задължение може да доведе до отхвърляне на цялата или част от претенцията.

126. В настоящия случай, по делото липсват данни, че жалбоподателите са били представлявани от адвокат пред компетентните национални органи или пред Съда или че правни услуги са били извършвани от тяхно име от наети от тях адвокати. Ето защо Съдът не е убеден, че претендираните в тази връзка разноси са били действително извършени. По нататък Съдът отбелязва, че жалбоподателите са представили доказателство единствено за заплащането на 450 български лева за преводачески услуги. Независимо от това, Съдът счита, че те са направили определени разходи във връзка с фотокопиране и изпращане на становища и документи за целите на производствата в страната и Страсбург. Имайки предвид всички релевантни фактори, Съдът присъжда на жалбоподателите сума в размер на 800 евро, както и евентуалните данъци и такси върху нея, платими по банковата сметка на г-н Йордан Костадинов Иванов в България.

В. Лихва за забава

127. Съдът счита за уместно лихвата за забава да се изчислява на основата на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка, към която се добавят три пункта.

ПО ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Приема*, че е налице нарушение на член 11 от Конвенцията;
2. *Приема*,
 - (а) че държавата-ответник следва да заплати на жалбоподателите, в срок от три месеца от влизането в сила на решението съгласно член 44, алинея 2 от Конвенцията, следните суми, като легова равностойност по курса, приложим в деня на плащането:
 - (i) 6 000 EUR (шест хиляди евро) като обезщетение за неимуществени вреди, платими по банковата сметка на г-н Йордан Костадинов Иванов в България;
 - (ii) 800 EUR (осемстотин евро) съдебни разноси, платими по банковата сметка на г-н Йордан Костадинов Иванов в България;
 - (iii) евентуалните данъци и такси върху тези посочените по-горе суми;
 - (б) че от изтичането на упоменатия по-горе тримесечен срок до плащането се дължи проста лихва върху горепосочените суми в

размер на пределната ставка по заеми на Европейската централна банка през срока на неизпълнение, увеличена с три пункта;

3. *Отхвърля* остатъка от претенцията на жалбоподателите за справедливо удовлетворение.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 20 октомври 2005, в съответствие с член 77, алинеи 2 и 3 от Правилника на Съда.

Сорен НИЛСЕН
Секретар

Христос РОЗАКИС
Председател